

**RAPLA VALLA HARIDUSSTRATEEGIA
2021-2030**

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
1. STRATEEGILINE VALDKOND: ALUSHARIDUS.....	2
2. STRATEEGILINE VALDKOND: PÕHIHARIDUS.....	7
3. STRATEEGILINE VALDKOND: KOOSTÖÖGRUPID HARIDUSES.....	10
4. STRATEEGILINE VALDKOND: HUVIHARIDUS JA HUVITEGEVUS.....	15
5. STRATEEGILINE VALDKOND: KOOSTÖÖ JA HARIDUSE JUHTIMINE.....	18
6. TEGEVUSKAVA.....	22

Sissejuhatus

Hetkel on strateegia materjal esitatud mustandmaterjalina, mis peaks andma pildi, kus me hetkel Rapla valla hariduselu korraldades asume. Antud teadmiste baasil alustatakse avaliku visiooni seminari 4. novembril 2020, et sõnastada visioon Rapla valla hariduselus järgneviks 10 aastaks. Tugimaterjal on täiendavalt:

- Haridusstrateegia lisamaterjal (tabelid ja joonised andmestikuga)
- [Kehtiv endise Rapla valla haridusstrateegia kuni aastani 2025](#)
- [Rapla valla arengukava aastani 2025](#)
- [Raplamaa arengustrateegia 2035+](#)
- [Eesti haridusvaldkonna arengukava 2021-2035](#)

Head lugemist ja loodame Teid juba kohata arutelul aktiivselt osalemas!

1. STRATEEGILINE VALDKOND: ALUSHARIDUS

1.1 Seisund

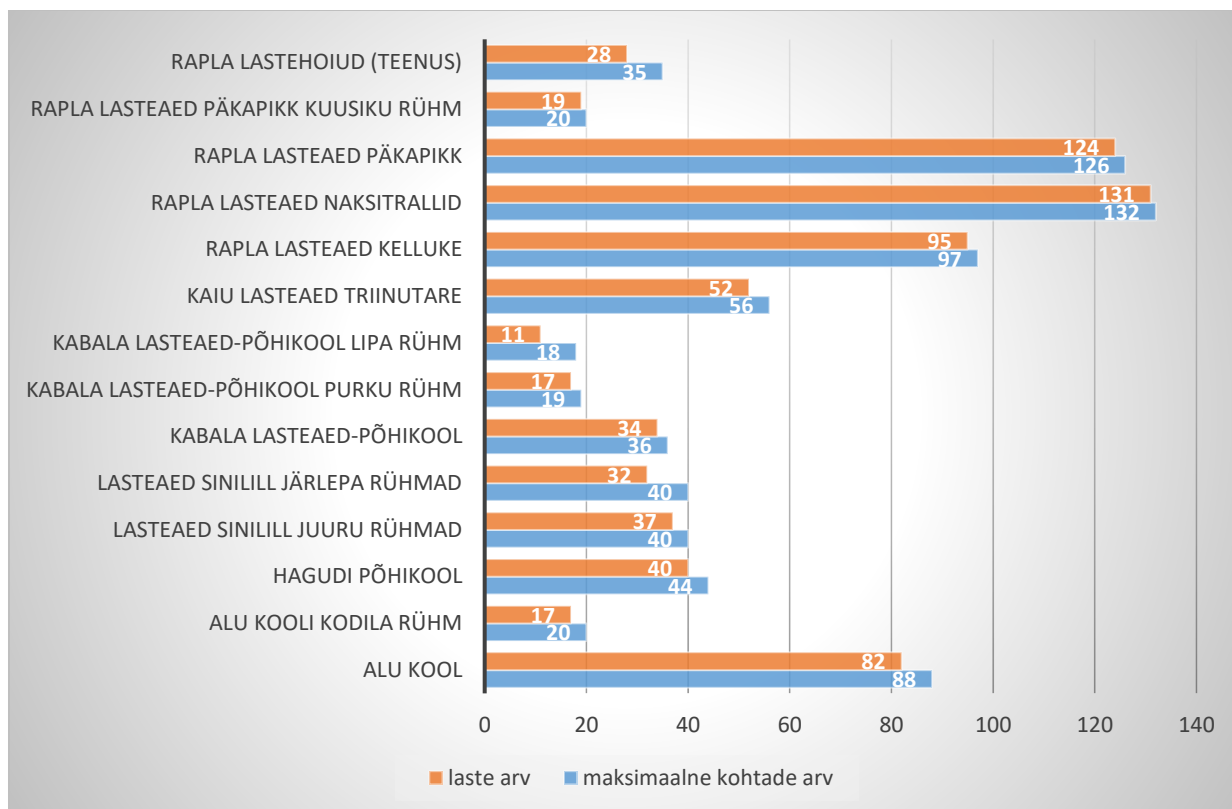
Algatuseks tuleks tuua koolieelse lasteasutuse seadusest välja kohustus, mis kohalikule omavalitsusele seatakse – kohalik omavalitsus peab tagama 1,5 – 7 aastastele lastele kelle elukoht on selle valla territooriumil ning ühtib vähemalt ühe vanema elukohaga, võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteasutuses. 1,5 – 3 aastase lapse lasteaiakoha võib asendada lapsevanema nõusolekul lastehoiu teenusega. Elukoha all mõistetakse rahvastikuregistri järgset registreeringut.

Hetkel kehtivas Rapla valla haridusstrateegias on alushariduse osas sõnastatud visioon, mis rõhutab alushariduses 5 eesmärgi saavutamist – igale lapsele on tagatud lasteaiakoht vanema soovitud lasteasutuses; õppe- ja kasvatuskeskkond on kaasaegne ja kõigile nõuetele vastav; õpetamine on lapsekeskne ja erinevaid metoodikaid kasutatav ning laste erivajadusi arvestav; lastega tegelevad õpetajad on professionaalsed ja motiveeritud ning kõigi osapoolte vahel toimib tõhus koostöö. Samad eesmärgid on välja toodud ka Rapla valla arengukavas 2018-2025. Kuna tegu on asjakohase dokumendiga, lähtume praeguse olukorra kirjeldamisel antud eesmärkidest.

EESMÄRK 1 - Lasteaiakoht igale lapsele

Rahvastikuregistri andmetel elab Rapla vallas 01.01.2020 seisuga 818 last vanuses 2-7 eluaastat. Maksimaalselt oli Rapla vallas 2020 aasta alguses lasteaiakohti või lastehoiukohti 768 ning neist täidetud oli sellel ajahetkel 712 (maksimaalsest täituvusest puudu 56 last). Kahjuks 2019 lõpu seisuga ei olnud võimalik 31 lapsele pakkuda kohta nende soovitud lasteasutuses ehk nemad olid järjekorras (kõik Rapla linnas).

Joonis 1 - Rapla valla lasteaia kohtade arv ja täituvus seisuga oktoober 2020

Kehtivas haridusstrateegias toodud esimene eesmärk on väljapool Rapla linna täidetud - aastal 2020 on Igal lapsel Rapla vallas lasteaiakoht tagatud. Lasteaia kohtade defitsiidi leevendamiseks Rapla linnas kasutatakse hetkel lastehoiuteenuse sisse ostmist erasektorilt. Sõlmitud on leping teenuse tagamiseks kuni 35 lapsele ja see kehtib kuni 30.06.2022. Lapsevanemale on lastehoiu tingimused võrdsed KOV-i lasteaedadega. Kahjuks ei lahenda see võimalus 100% siiski kõigi soove.

Trendid

- tuleviku osas on kõik prognoosid ühel meelel selles osas, et rahvastiku üldarv Rapla vallas jätkab vähenemist ning noorte elanike arv vanuses 0-14 teeb järgneva 10 aasta jooksul läbi kiire vähenemise (seejärel stabiliseerudes). Põhjuseks on fertiilses eas naiste arvu kiire vähenemine ja seeläbi sündide kahanemine. Protsentides hinnatakse vähenemist vahemikus 20-25% hetketasemest (viide [statistikaameti andmestik](#); [valla profiil](#) ja Rapla valla üldplaneeringu koostamise käigus tehtud [mõjude analüüs](#)). Rapla vallas vähenes sündide arv 2020 aastal võrreldes 2019 aastaga 22 lapse võrra (ca15%), mis loodetavasti on küll ühekordne erand. Siiski peame olema valmis olukorraks, kus Rapla vallas väheneb järgmise 10 aastaga lasteaiakohtade vajadus eelpool nimetatud hinnangute realiseerumisel ca 150-180 võrra ehk kuni 10 rühma osas (2020 - lasteaedades kokku 712 last 39 rühmas; 2030 – hinnanguliselt siis 530-560 last ca 29-30 rühmas). Piirkonniti on väga keeruline vähenemist prognoosida aga eeldada võib trendi vastavalt Rapla valla profiilis tabel 4-s toodud elanike arvu muutustele kantides.
- On tajutav, et lastevanemete eelistus eelkõige kodulähedase lasteaia osas on muutumas/muutunud. Eeldatavasti kujundab lasteaia asukoha osas eelistusi üha enam töökoha asukoht ning seeläbi inimese igapäevase pendelrände trajektoori. Nii võib rahvastikuregistri andmete alusel olla küll piirkonnas piisav hulk lasteaiaaegseid lapsi aga rühmad lasteaias jäävad siiski täitumata. Teiselt poolt aga on Rapla linna lasteaiaid täitunud üle 100% hoolimata, et rahvastikuregistri andmete alusel loogilises teeninduspiirkonnas elavad lapsed peaksid mahtuma lasteaeda.

EESMÄRK 2 - Õppe- ja kasvatusteskond on kaasaegne ja kõigile nõuetele vastav

Teise eesmärgi juures, mis puudutab taristut on kehtivas strateegias eristatud kolm erinevat arenguvajadust – taristu seisund, õuealade vastavus õigusaktide nõuetele ja õppekava nõuete täitmiseks vajaliku õppe- ja tehniliste vahendite olemasolu. 2020 aastaks on olukord oluliselt muutunud võrreldes kehtiva strateegia koostamisega – on toimunud omavalitsuste ühinemine ning oluliselt on lisandunud erineva kvaliteetse tasemega hooneid. Taristu seisundi kohta on parim võimalus anda ülevaade tabelina. Andmed on toodud käesoleva strateegia lisa 1-s „Rapla valla haridusasutuste statistika“

Trendid

- Hoonete osas võib väita strateegia lisa 1-e tabelis 1 ja 2 toodud andmete alusel, et investeeringute vajadused lähema 5-10 aasta lõikes on suured. Kui soov oleks jätkata samades hoonetes ja mahtudes lasteaiaühemadega, peame leidma lähiajal lahendused 6 hoone (siin on arvestatud tervete hoonete mitte ainult lasteaia osaga hoonest) olulises mahus renoveerimiseks. Kokku on sellise renoveerimise mahuks suletud netopinda ca 8700 m². Hinnanguliselt oleks rahalises mahus selle investeeringu tegemiseks vajalik ca 8-9 miljoni eurot (andmed – IBG Ehitus OÜ kalkulatsioon juuli 2020 Kaiu Hariduskeskuse projekteerimisel). Käesoleva peatüki rahvastiku prognoosi kirjeldusest lähtub, et vajadus on tulevikus lasteaia kohtade järgi tunduvalt väiksem ning vajalik on renoveerida hooned mahus, millele on ka tulevikus kasutus. Siinkohal on vajalik kokkulepe, millises mahus alushariduse võrku on Rapla vallale jõukohane pidada.
- Õuealade osas on siiani toimetatud juhtumi põhiselt ning mänguväljakuid on uuendatud eelkõige läbi lasteaedade enda remondi vahendite. Hetkel on koostatud Rapla valla lasteasutuste renoveerimise kava lähema 4 aasta osas. Antud kava kohaselt investeeritakse atraktsioonide uuendamisse 2020 aastal 130 000 eurot. Antud tegevus juba käib. Lisaks investeeritakse järgneval kolmel aastal igal aastal 40 000 eurot ning lisaks lasteaedade enda remondifondi võimalusi kasutades saavutame olukorra, kus kõiki õuealad on heas korras ja kasutatavad.

- Õppe- ja tehniliste vahendite taseme hoidmiseks ning kvaliteedi tõstmiseks on vahendid planeeritud lasteaedade iga aastases eelarves. Lasteaedade sisehindamis aruannete põhjal suuri puudujääke antud vallas ei esine ehk oluline on vähemalt samadel põhimõtetel jätkamine.

EESMRÄK 3- Õpetamise põhimõtted

Tegu on visiooni osaga, mida saame vaadelda kui rakendatavad põhimõtted õppeprotsessis. Vaadates Rapla valla lasteaedade õppekavade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtteid, saame väita, et Rapla valla lasteaedade õpetamise põhimõtted tuginevad visiooni osas toodule ning välja toodud aspektidega tegeletakse. Samuti järgivad koosetatud lasteaedade õppekavad riikliku õppekava nõudeid ehk seeläbi saame ka kindlust, et meie valla lasteaedades rakendatavad õpetamise põhimõtted on kaasaegsed.

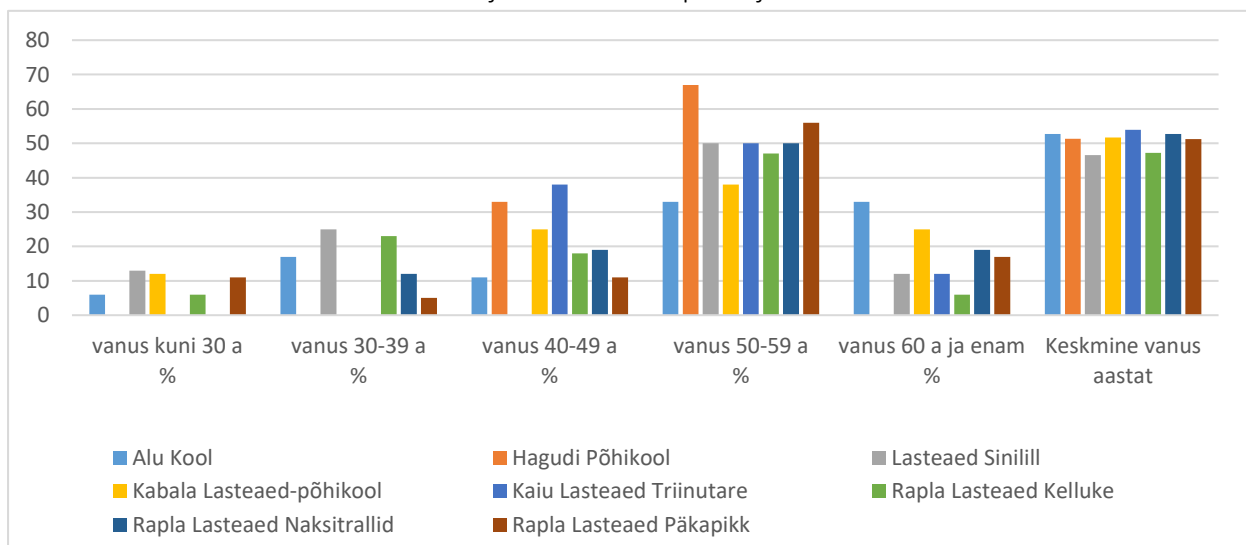
Trendid

Järjest enam rõhutatakse vajadust pöörata tähelepanu lapse individuaalsete oskuste arendamisele ning seeläbi rõhutatakse ka enim varajase märkamise olulisust. Seeläbi on ka tunda järjest kasvavat vajadust individuaalsemaks tööks lastega. Haridusstrateegia osas tähendab see olemasoleva personali järjepidevat koolitusvajadust koostöös lasteasutuste juhtkondadega, vajaliku abipersonali planeerimist ning tugispetsialistide võimekuse vajaduse katmist.

EESMÄRK 4 – Professionaalne ja motiveeritud personal

Kehtivas strateegias on alushariduse visiooni neljanda eesmärgina toodud välja, et lastega tegelevad professionaalsed ja motiveeritud õpetajad. Indikaatoritena on nimetatud kuus erinevat osa, millest Jätame praeguse, 2020 aasta seisundi kirjeldamisel kõrvale subjektiivsed (meeskonnatöö oskus, kindlustunne oma töökoha suhtes ning positsioon kogukonnas), sellel juhul jääb alles kolm indikaatorit. Täiendavalt lisame juurde ülevaate personali vanuselise koosseisust.

1. Personali koosseisu toome välja asutuste kaupa välja vanuselise mõõtes:

Joonis 2 - Rapla valla lasteaedade pedagoogide vanuseline koosseis 2020

2020 aastal töötab Rapla valla lasteaedades 86 pedagoogi. Õpetajate suhtarv lapse kohta on Rapla vallas 7,9 last ühe kasvataja kohta, mis on Eesti keskmisest näitajast väiksem tulemus (HM-i 2018 avaldatud uuringu alusel 9 last õpetaja kohta). Antud näitaja põhjal saab väita, et Rapla valla lastele on õpetaja olemasolu paremini tagatud Eesti keskmisest näitajast.

Trend

Üldistusena joonis 2 põhjal saame öelda, et järgneva 10 aasta vältel jõuab ca 50% meie valla lasteaia personalist pensionikka (peame leidma väärilise asenduse ca 40 õpetajale). Probleemi teeb raskemaks see, et hetkel töötav personal on professionaalne, hästi koolitatud ja stabiilne ehk personali vahetuse hajutamine pikemale ajavahemikule on suur väljakutse.

2. Teisena kirjeldame akadeemilise oskuse indikaatorit ehk kvalifikatsiooninõuetele vastavate pedagoogide hulka asutuste kaupa. Kehtivas haridusstrateegias sooviti jõuda aastaks 2018 tasemele, kus 100% lasteaia juhtkonnast ja õpetajatest vastab kvalifikatsiooni nõuetele. [Käesoleva dokumendi lisamaterjali tabel 5](#) andmete alusel näeme, et oleme eesmärgile lähedal aga mitte veel ka päris „pärale jõudnud“ (94% õpetajatest vastab kvalifikatsiooni nõuetele). Toome siinkohal välja ka HM-i uuringu Eesti keskmised näitajad, mis on 2018 aastal 86% ehk Rapla valla õpetajad on selles valguses väga heal positsioonil.

Trend

Läbi lasteaedade sisehindamise aruannete võib saada kinnituse, et akadeemilise oskuste indikaatori täitmise eest hoolitsetakse järjepidavalt. See vastutus on kanda eelkõige asutuste juhtidel (õpetajate täiendkoolitustel osalemine jms). Seeläbi võib ka loota, et saavutatud seisund vähemasti püsib. Samuti tasub edasi püüelda püstitatud eesmärgi ehk 100% suunas. Oluline on ka jälgida uue personali palkamisel kvalifikatsiooni nõuetele vastavust.

3. Kolmandaks on kehtivas haridusstrateegias personali professionaalsuse hindamise indikaatoriks võetud lasteaia õpetajate vastavus [õpetaja kutsestandardile](#). Kuna kutsestandard on vabatahtlik siis ei saa seda indikaatorina tulevikus käsitleda vaid saame pigem vaadelda kui boonust (on tehtud rohkem kui seadusega õpetajalt nõutakse). Hetkel puudub meil ülevaade, paljud Rapla valla õpetajad (nii lasteaedade kui ka põhikooli) omavad kutsestandardile vastavat kutset.
4. Neljanda indikaatori, lasteaia õpetaja töötasu osas võeti eesmärgiks kooli õpetaja töötasuga võrdse taseme saavutamine. 2020 aastal saame kuvada 2019 andmeid. Andmed on välja toodud [käesoleva dokumendi lisamaterjali tabel 6-s](#), võrdluses ka Rapla valla põhikooli õpetaja töötasuga.

Trend

Kirjeldatud andmete alusel näeme, et iga aastaselt lähenemine Rapla valla siseselt toimub aga eesmärgi saavutamisest ollakse veel 23% kaugusel. Võrdlus Eesti keskmiste näitajatega edastab järgmise sõnumi - Rapla vallas on lasteaia õpetajate palk Eesti keskmisel tasemel, samas kuna võrdluses oli toodud üldhariduskooli õpetaja palk siis Rapla valla koolis töötaval õpetaja palk on Eesti keskmisest tasemest kõrgem.

EESMÄRK 5 - Koostöö

Kehtiva strateegia visiooni eesmärk koostöö osas (toimub igakülgne ja tegus koostöö) kohta puuduvad nii indikaator kui ka tegevused.

Siinkohal saame esitada 2020 seisundi osas kirjelduse toimuvast.

Läbi lasteaedade sisehindamise aruannete on näha, et erinevate huvigruppidega on käimas pidev töö (lasteaedade arengukavade tegevuskavad). Hinnang koostööle reeglina hea kui mitte positiivne. Huvigruppidena eristatakse: lapsevanemaid, lasteaedade hoolekogusid, kohalikku omavalitsust, kohaliku omavalitsuse teisi piirkondlike allasutusi (raamatukogu, rahvamaja jms), teisi haridusasutusi (koolid ,teised lasteaiad, ülikoolid).

1.2 Visioon

1.3 Meetmed visiooni saavutamiseks

1.4 Vajalikud ressursid

1.5 Mõõdikud

2. STRATEEGILINE VALDKOND: PÕHIHARIDUS

2.1 Seisund

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 10 kohaselt on Rapla vallas kohustus tagada koolikohustuslikule isikule, kelle elukoht asub selle valla haldusterritooriumil, võimalus omandada põhiharidus.

Hetkel kehtiva haridusstrateegia põhihariduse visioon aastaks 2025 on sõnastatud järgmiselt - Põhikool on kodulähedane kindel ja turvaline paik, kuhu laps ja õpetajad tahavad tulla, kus on tagatud iga õpilase individuaalne areng ja mis kindlustab tema toimetuleku elus. Selle visiooni elluviimiseks on sõnastatud 4 eesmärki – kvaliteetne põhiharidus on kõigile kättesaadav kodu lähedal; põhikooli lõpetanud jätkavad õpinguid; iga abivajaja saab abi ja töös HEV lastega toimib vallas koostöövõrgustik; koolides töötavad motiveeritud, kvalifikatsioonile vastavad ja professionaalsed pedagoogid. Sisult sarnased eesmärgid on välja toodud Rapla valla 2018-2025 arengukavas. Sarnaselt alushariduse peatükile, lähtume praeguse olukorra kirjeldamisel just antud eesmärkidest.

EESMÄRK 1 - kvaliteetne põhiharidus on kõigile kättesaadav kodu lähedal

2019/20.õppeaastal tegutseb vallas 7 põhikooli, kus 11.02.2020 seisuga õpib 1360 õpilast. Põhiharidust omandab oma valla koolides 1256 õpilast, teiste omavalitsuste ja riigikoolides 125 õpilast (s.h 22 õpilast Raikküla Koolis). Teiste omavalitsuste lapsi õpib Rapla valla põhikoolides 104. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi (edaspidi RTG) põhikooliosas on võimalik omandada põhiharidust mittestatsionaarses õppevormis. RTG põhikooliosas on 11.02.2020 seisuga nimekirjas 33 õppurit. RTG õppur peab olema vähemalt 17-aastane, noorematel õpilastel on mittestatsionaarses õppes osalemiseks vajalik koolivälise nõustamismeeskonna soovitus. Kokkuleppel Haridus- ja Teadusministeeriumiga lõpetab RTG iseseisva asutusena tegevuse 31.08.2021. RTG õpilastel on võimalik oma õpinguid jätkata Kehtna Kutsehariduskeskuses, Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolis ning Rapla Gümnaasiumis.

Hetkel on valla suurima õpilaste arvuga põhikool Rapla Vesiroosi Kool (522 õpilast, 28 klassikomplektiga) ja väikseima õpilaste arvuga kool on Kabala Lasteaed-Põhikool (69 õpilast, 8 klassikomplektiga). Kõigis valla põhikoolides antakse õpet I-III kooliastes, erandiks on Alu Kool, milles töötavad 1.-4.klass. Õpilaste arv koolide ja klasside kaupa on toodud [käesoleva dokumendi lisamaterjali tabel 10-s](#).

Trendid

2020/21. õppeaastal asub Rapla valla koolide 1.klassides õppima 147 õpilast. Koolide kaupa jagunevad õppurid – Alu Kool 8; Hagudi PK 7; Juuru kool 11; Kabala LAPK 9; Kaiu PK 12; Rapla Kesklinna Kool 40 ja Rapla Vesiroosi Kool 60 õpilast. Kõigile nendele lastele on ka koht kodulähedases haridusasutuses tagatud ehk eesmärk on aastal 2020 saavutatud.

2020 aasta rahvastikuregistri andmete alusel oleme koostanud prognoosi kuni aastani 2026 1. klassi astujatest piirkonniti. Aastate 2019 ja 2020 osas on toodud ka lisaks prognoosile reaalne täituvus. Andmed on toodud käesoleva dokumendi lisamaterjali tabel 12-s.

Andmete alusel saab väita, et olukord püsib suhteliselt stabiilne – õpilaste arv küll kõigub veidi aga drastilisi muutusi ei ole järgneva 5 aasta jooksul oodata. Sama õpilaste arvu liikumise trendi 2020-2030 kinnitab ka HTM-i 2017 koostatud aastaanalüüs, kus kirjeldatakse noorte arvu piirkondliku kahanemist ning tuuakse välja trendid selles osas. 2019-2020 olemasolevad andmed näitavad, et Rapla linna koolidesse lisandub teistest valla piirkondadest igal aastal ca 10-15 õpilast (ilmselt tulevad need õpilased eelkõige Kabala ja Juuru piirkonnast).

EESMÄRK 2 - põhikooli lõpetanud jätkavad õpinguid

19/20 õa seisuga jätkavad Rapla valla noored pärast põhikooli lõpetamist suures osas oma haridusteed. Populaarseim valik on seda teha üldhariduskoolis (67% lõpetajatest) vt strateegilise valdkonna koostöögrupid peatükis joonisel 5. Koolidest on loogiliselt populaarseim valik (180 õpilast) on Rapla Gümnaasium. Kutsehariduse kasuks otsustas 32% õpilastest. Haridusteed mittejätkavaid noori on üksikud.

Trendid

2019 aastal jätkas gümnaasiumihariduse omandamist Rapla valla lõpetajatest 13% väljapool valda asuvates gümnaasiumistes. Edaspidi saame jälgida, kuidas mõjutab antud suurust Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi tegevuse lõpetamine 31.08.2021.

Kutsehariduse kasuks otsustavate põhikooli lõpetajate arv on vähehaaval tõusnud, kuid jätkuvalt on see tõenäolisem valik täiskasvanud õppurite seas. 19/20 õppeaastal oli 36% Rapla vallast kutsehariduses osalejate vanus üle 26 eluaasta.

EESMÄRK 3 - iga abivajaja saab abi ja töös HEV lastega toimib vallas koostöövõrgustik

Kaasava hariduse põhimõtteid rakendatakse kõikides Rapla valla koolides. Eriklassid haridusliku erivajadusega (edaspidi HEV) õpilaste jaoks töötavad Alu Koolis, Rapla Kesklinna ja Rapla Vesiroosi Koolis. Rapla valla õpilaste üldarvust moodustab HEV õpilaste osa 33%. koolide lõikes arvud kajastuvad. Enamus HEV õpilastest on üldise toe vajadusega (83% kõigist HEV õpilastest). Üldise toe vajaduse selgitab välja kool. Tõhustatud toega õpilaste osakaal HEV õpilastest on ca 10% ning seda rakendatakse koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel. Kõige väiksem osakaal on erituge vajad õpilased, keda on ca 7% kogu HEV õpilastest. Samuti rakendatakse erituge koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel. Detailsem info on toodud [käesoleva dokumendi lisamaterjali tabel 13-s](#).

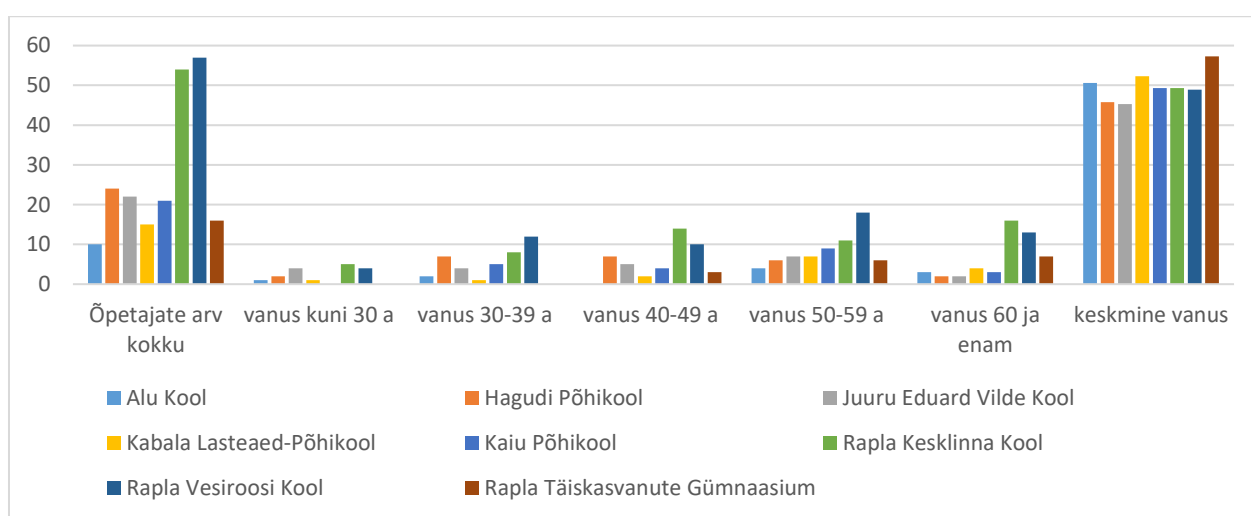
Rapla valla haridusliku erivajadusega õpilastest õpib teiste omavalitsuste või riigikoolides 30 õpilast, neist 20 Raikküla Koolis.

Trendid

EESMÄRK 4 - koolides töötavad motiveeritud, kvalifikatsioonile vastavad ja professionaalsed pedagoogid

Rapla valla koolides töötab kokku 220 õpetajat – mitmes (enam kui ühes) meie valla koolis (sh Raikküla kool ja Rapla Gümnaasium) annavad tunde 21 õpetajat, täiendavalt väljapoole valla koole käivad tunde andmas 8 õpetajat. Rapla vallas töötav õpetaja on keskmiselt 49,8-aastane. Andmed koolide lõikes on toodud joonisel 3.

Joonis 3 - Rapla valla põhihariduse õpetajate vanuseline koosseis 2020

Motivatsiooni hindamisel on kehtivas haridusstrateegias toodud välja õpetaja staatus ühiskonnas läbi vastandliku suhte „väike palk versus suur töökoormus ja vastutus“. Välja on toodud arenguvajadus vähendada õpetaja normkoormust 16-18 tunnini nädalas ning palga suuruse juures arenguvajadus jõuda tasemele, kus pedagoogide palk ületab riigi keskmist palka 20%-ga normkoormusega ametikohal.

Tuleb tunnistada, et mõlema arenguvajaduse juures on ootused väga kõrgele seatud, et neid täita 5 aastaga. 2019 aastal on Rapla valla normkoormusega õpetaja töötasu suuruseks 1315 eurot ehk riiklikult kehtestatud miinimum. See moodustab vastavalt Eesti keskmisest palgast (1407 eurot) ca 94% ja Rapla valla keskmisest töötasust (1259 eurot) ca 105%. Samas Rapla valla õpetaja teenitav brutotöötasu oli 2019 aastal aga keskmiselt 1612 eurot (Eesti keskmine õpetaja teenitav töötasu oli samal ajal 1586 eurot).

Õpetaja normkoormuse aluseks on 2019 aastal Rapla linna põhikoolides 21 tundi, teistes valla põhikoolides 22 tundi ning HEV eriklasside õpetajale 20 tundi nädalas.

Rapla valla põhikooli õpetajate vastavuse kvalifikatsioonile hindame haridustaseme järgi. Õpetajalt eeldatav haridustase on magistrakraad või sellele vastav kvalifikatsioon. Antud haridustasemele vastab 65% (142 õpetajat) Rapla vallas. Madalama haridustasemega on 35% (78 õpetajat). Koolide osas ülevaade on toodud õpetajate haridustasemest [käesoleva dokumendi lisamaterjali tabel 15-s](#).

Trendid

2.2 Visioon

2.3 Meetmed visiooni saavutamiseks

2.4 Vajalikud ressursid

2.5 Mõõdikud

3. STRATEEGILINE VALDKOND: KOOSTÖÖGRUPID HARIDUSES

3.1 Seisund

Rapla valla õpilaste haridusteed tuleb võtta kui jätkuvat terviksüsteemi, mis toimib koostöövõrgustikus. Sinna kuuluvad kõik maakonnas paiknevad haridusasutused, olenemata nende omandivormist või haridustasandist – Rapla Gümnaasium, Kohila ja Märjamaa gümnaasiumid, Rapla Täiskasvanute Gümnaasium, Kehtna KHK ja Vana-Vigala TTK, alg- ja põhikoolid, Raikküla Kool ning erinevad erakoolid ja Kohila Keskkonnahariduse Keskus. Samuti kuuluvad sinna hulka ka väljaspool maakonda tegutsevad haridusasutused-kõrgharidusasutused jne.

Koostöö eesmärgiks on tagada kõikidele õpilastele võimetekohane areng ja sujuv üleminek ühest haridusasutusest teise ning eelmiselt tasandilt järgmisele. Koostöö ja tegevuste koordineerimine asutuste vahel võimaldab leida ühiseid lahendusi ja paremini kasutada olemasolevaid ressursse. Koostöövõrgustiku olulisus on samuti välja toodud endises Rapla valla haridusstrateegias, kehtivas Rapla valla valdkondlike eesmärkide ja nende saavutamiseks vajalike tegevuste dokumendis (Rapla valla arengukava aastateks 2018-2025 lisa 2) ja Raplamaa arengustrateegia 2035+ dokumendis.

Rapla valla üks suuremaid väljakutseid ja arengutakistusi on Rapla valla elanikkonna suhteliselt madal haridustase. Kõrg- ja keskkooliharidusega inimeste osakaal Rapla vallas on 72%, mis on madalam kui eesti keskmine (80%). Madal haridustase on tõsine arengutakistus, mis mõjutab nii inimeste hakkamasaamist kui ka kõrgemat lisandväärtust tootva ettevõtluse laiemat levikut vallas.

Koolist väljalangevus on suureks väljakutseks. Kui üldhariduses üldiselt on see saadud kontrolli alla, siis sama ei saa öelda mittestatsionaarse õppevormi kohta, kus väljalangevus on endiselt suur. Kutsehariduses on väljalangevus olnud pigem isegi kasvav trend. Asjaolu, et vallas puudub järjepidev perenõustamise süsteem, ei toeta kuidagi probleemi lahendamist. Üle eesti on haridusest väljalangenute arv keskmiselt 1,2% gümnaasiumis ja märkimisväärne 23,4% kutsekeskhariduses. Rapla valla õppurite kohta eraldi andmeid ei ole, kuid arvestada võib sama trendiga.

Endise Rapla valla haridusstrateegias püstitati eesmärk, et milles kõik põhikooli ja gümnaasiumi lõpetajad jätkavad haridusteed eriala omandamiseks. Selle eesmärgi saavutamiseks planeeriti edendada karjääriõpet ja -tuge, kuna läbi teadliku karjääriplaneerimise on võimalik tõsta õpilaste motivatsiooni haridustee jätkamiseks. Tänapäevaks on Rapla valla kõikides põhikoolides karjääriõppetuse või sellekohased üritused. Valla tasemel karjääriõpetuse ametikohta ei ole loodud, kuid koostöös Töötukassaga on võimalik seda teenust saada väljaspool haridusasutusi. Töö täiskasvanud õppuritega on oluline, kuna nende väljalangevus nii üldhariduskoolide mittetatsionaarsest õppes kui ka kutseharidusest on jätkuvalt väga kõrge. Selle põhjuseks võib olla puudulik motivatsioon, pingeline tööelu, aga võib-olla ka ebapiisav nõustamisteenus. Väga oluline on järjepidev nõustamisala koostöö erinevate osapoolte vahel – omavalitsused, Rajaleidja keskus, Töötukassa jt. Suure väljalangevuse tõttu kutsekoolidest ja täiskasvanute gümnaasiumidest jääb kasutamata suur osa elanikkonna tööturupotentsiaal. Maakondliku arengustrateegia üheks eesmärgiks on samuti luua laiapõhjaline maakondlik nõustamissüsteem, mis võimaldaks ennetada täiskasvanud õppijate koolist väljalangemist ja toetaks õigeaegselt vajalike õpi- ja karjääriotsuste tegemist.

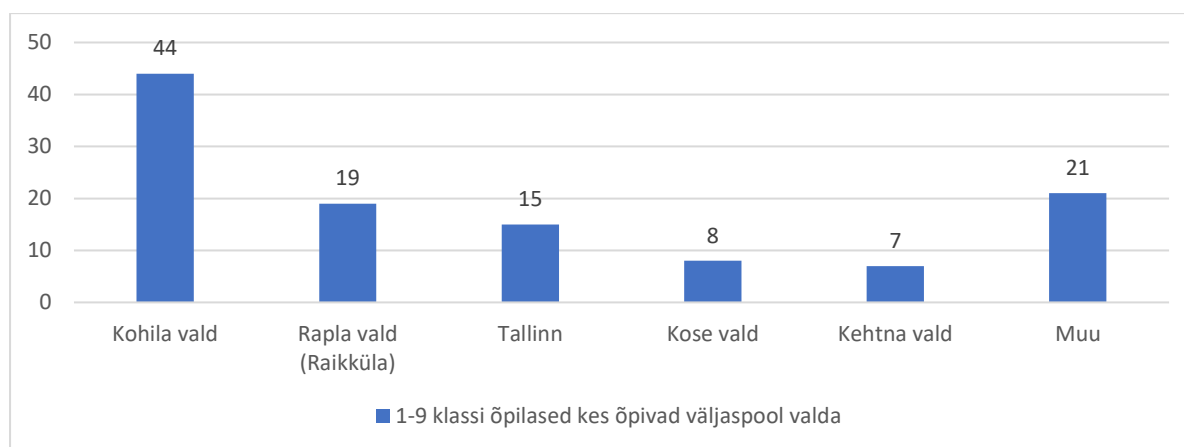
Madala kõrgharidustasemega inimeste osakaalu üks mõjutajatest on kõrgharidust pakkuva asutuse puudumine vallas. Noored lähevad mujale õppima, alustavad töötamist ja ei naase kodukohta tagasi. Kõrgharidusega noorte tagasituleku soodustamiseks tuleb luua neile head karjääri- ja elamisvõimalused.

Põhiharidus

Koostöö partneritega toimub igal haridustasemel. 2019/20. õa õppis teiste valdade koolides 114 Rapla valla 1.-9. klassi õpilast (joonis 4). Enim neist Kohila vallas ja Raikküla koolis. Kohila valla asutuste asukoht on soodne valik lastevanematele, kes sõidavad Tallinnasse tööle ja ei liigu läbi Rapla.

Raikküla Kool on oluline partner Rapla valla haridusvõrgus, kuna ta suudab pakkuva HEV lastele tuge, mida tavakoolid ei suuda. Raikküla Kool on Haridus- ja Teadusministeeriumi hallatav põhikool tõhustatud ja erituge vajavatele õpilastele. Koolis toimub õppetöö põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel lihtsustatud-, toimetuleku- ja hooldusõppes. Õpilase Raikküla Kooli õpilase vastuvõtmise eelduseks on koolivälise nõustamismeeskonna vastav soovitus ja lapsevanema nõusolek. Koolis õpib 56 last, kellest 19 on pärit Rapla vallast.

Joonis 4 - 1-9 klassi õpilased kes õpivad väljaspool valda valdade lõikes 19/20 õa

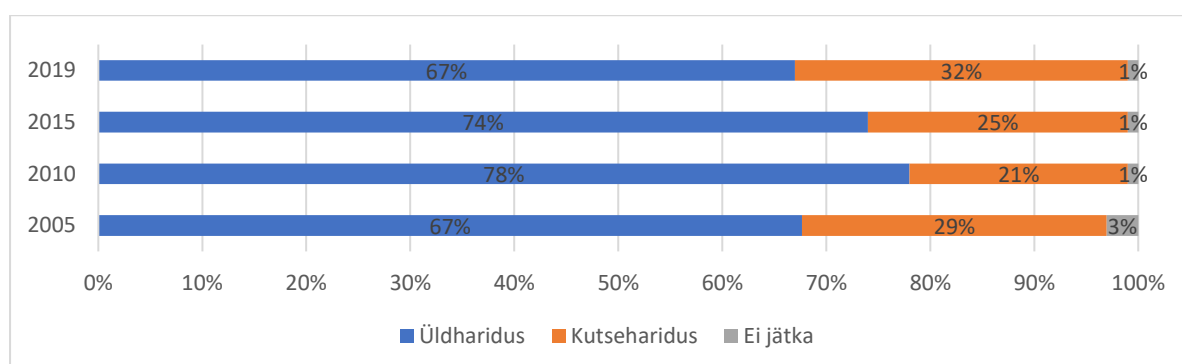

Põhikoolijärgne haridus

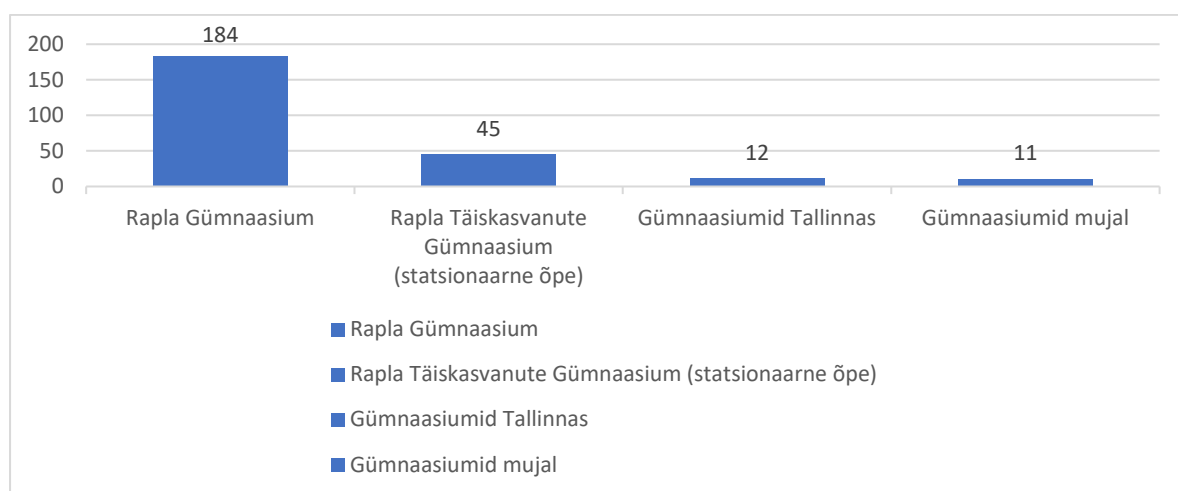
2019/20. õa seisuga jätkavad Rapla valla noored pärast põhikooli lõpetamist haridusteed enamasti üldhariduskoolis (67%) (joonis 5). Populaarseim valik on Rapla Gümnaasium. Kutsehariduse kasuks otsustas 32% õpilastest, mis on enam kui varasematel aastatel (joonis 6). Kuigi kutsehariduses osalemise arv on noorte seas tõusnud, on see jätkuvalt tõenäolisem valik täiskasvanud õppurite seas. 2019/20. õa oli 36% Rapla valla kutsehariduses osalenud õppuritest vanemad kui 26 eluaasta. Lähimad kutseharidusasutused on teistes valdades tegutsevad riigikutsekoolid. 2019/20. õa populaarsemateks valikuteks olid kutseharidusasutused Tallinnas ja Kehtnas. Neid, kes haridusteed ei jätka on üksikud.

Kõrgharidust pakkuvaid asutusi maakonnas ei ole. Kõrghariduse omandamiseks on populaarsemad sihtkohad Tallinn ja Tartu.

Joonis 5 - Rapla valla õpilaste valikud põhikooli lõpetamisele järgneval õppeaastal

Joonis 6 - Rapla valla noorte gümnaasiumivalik 19/20 õa

Endise Rapla valla haridusstrateegia üheks eesmärgiks oli toimiv optimaalne haridusvõrk. Eesmärgi saavutamiseks on toimunud reorganiseerimisi haridusasutustes, et tagada haridusvõrgu paindlikus ja kõrge kvaliteet. 2020. aasta seisuga tegutseb Rapla vallas 2 gümnaasiumiharidust pakkuvat haridusasutust: Rapla Täiskasvanute Gümnaasium, mis on munitsipaalgümnaasium ja Rapla Gümnaasium, mis on riigigümnaasium. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi tegevuse lõppemine on plaanitud 2020/21. õppeaastal.

Rapla Gümnaasium

2018. aastal reorganiseeriti kaks valla gümnaasiumit ümber üheks riigigümnaasiumiks, mille nimeks sai Rapla Gümnaasium. Rapla Gümnaasiumi arendustegevus on suunatud nii statsionaarse kui ka mittestatsionaarse õppe korraldamisele ja arendamisele.

2020. aasta andmete kohaselt õpib Rapla Gümnaasiumis kokku 252 õpilast, kellest 15 võtavad osa mittestatsionaarsest õppes. 73% õpilast on Rapla valla elanikud. See teeb Rapla Gümnaasiumi kõige populaarsemaks valikuks Rapla valla põhikooli lõpetajate seas.

2020 aasta seisuga pakub Rapla Gümnaasium õpilastele võimalust valida 97 süvendatud õppe valikaine vahel 10 erinevas valdkonnas (keel ja kirjandus, võõrkeeled, matemaatika, IT, loodusained, sotsiaalsained, kunstiained, liikumine ja tervis, muud valikained, kooli valik- ja vabaained). See annab õpilasele valikuvabaduse suunata enda õpet vastavalt haridustee valikule.

57% Rapla Gümnaasiumi lõpetanutest jätkavad 2019. aasta andmete kohaselt õpinguid aasta pärast lõpetamist. Nendest 11% jätkavad haridusteed kutsehariduses ja 46% kõrgkoolis. Madal edasiõppimistase võib olla tingitud koostöö puudumisest nii maakonna asuvate õppeasutuste vahel kui ka ülikoolide vahel. Samuti võtavad paljud noored pärast lõpetamist nn vaheaasta ja jätkavad õpinguid hiljem. Vaheaasta võtmine võib olla märk sellest, et noored ei ole kindlad, kuhu edasi õppima minna, soovivad omandada töökogemust või õppimisest puhata.

Rapla Täiskasvanute Gümnaasium

Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on võimalus omandada gümnaasiumi- ja põhiharidust mittestatsionaarses vormis. 11.12.2019.a seisuga õppis asutuses 242 õpilast. Põhikooli õppekaval 30 ja gümnaasiumi õppekaval 212 õpilast. Enamus, 76% õpilastest õpivad e-õppe vormis ja suur osa õppureid elavad väljaspool valda.

Rapla Vallavolikogu otsusega lõpetatakse Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi tegevus 31.08.2021. Täiskasvanute Gümnaasiumi õpilaste sujuvaks õppekorralduse jätkumiseks teevad riigigümnaasium, kutseõppeasutused ja Rapla Täiskasvanute Gümnaasium üleminekuperioodil tihedat koostööd, luues ühise töörühma ning kaasates muuhulgas karjääriõustamise spetsialiste ja teisi toetavaid osapooli. Koostöörühma eesmärgiks on tagada täiskasvanud õppurite haridustee jätkumine ja ennetada ümberkorraldusega tekkivaid takistusi.

Põhipartneriks ja õpilaste vastuvõtjaks on Kehtna Kutsehariduskeskus. Kehtna Kutsehariduskeskus alustab 2021. aastal täiskasvanuõppe läbiviimist ja võtab RTG õpilased, kes seda soovivad, enda nimekirja üle. Soovi korral on õpilastel võimalik jätkata õpinguid ka Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolis või muudes täiskasvanute õpet korraldavates koolides.

Kehtna Kutsehariduskeskus

Kehtna alevikus tegutseb Kehtna Kutsehariduskeskus, mis on Haridus- ja Teadusministeeriumi hallatav riigiasutus. Kool pakub põhikoolijärgset õpet, haridusnõudeta 3. taseme õpet ja täiskasvanutele 4. taseme kutseõpet ning 4. ja 5. kutsetaseme jätkuõpet. Asutuses õpib 19/20 õa seisuga 445 õpilast, kellest 19% on pärit Rapla vallast. Asutusel on hea kogemus täiskasvanud õppurite toetamisel. Suur osakaal õppuritest 19/20 õa on vanemad kui 25 eluaastat (56%).

Kehtna KHK-s toimub õpe erinevates õppekavarühmades: ehitus, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, kaevandamine, transporditehnika, transpordivahendite juhtimine, turismi-, toitlustus- ja majutusteenindus. Koolis pakutakse koostöös Raplamaa Töötukassa karjääriõpet.

Kehtna Kutsehariduskeskus on juba praegu tegus ja kõrgelt hinnatud rasketehnika keskus. Tuleviku eesmärgiks on kujundada välja üle-eestiline ja rahvusvaheline kompetentsikeskus, kus tehtaks ka teadus- ja uurimistööd ehk loodaks uut teadmust rasketehnika valdkonnas (Raplamaa Arengustrateegia 2035+).

Kehtna Kutsehariduskeskuse juurde kuulub õpilaskodu ja hostel. Kokku mahub sinna 201 õpilast. Kaugemalt tulijatele või transpordiraskustes olijatele on õpilaskodu vajalik. Taskukohase majutuse olemasolu ennetab koolist väljalangevust transpordi tõttu. Samuti edendab teiste õpilaste seas elamine õpikultuuri, mis võib tõsta õpimotivatsiooni muuhulgas ka haridusse tagasi suunduvatel täiskasvanutel. Õpilaskodu on ligipääsetav ka liikumispuudega õpilastele. Õpilaskodus on 3 invakohta ja liftid.

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool

Märjamaa vallas tegutseb Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool, mis on Haridus- ja Teadusministeeriumi hallatav riigiasutus, kus õpib 2020 aasta maikuu andmetel 223 õpilast. 10 neist on pärit Rapla vallast. Koolis on võimalik omandada põhikooli järgset õpet, kutseõpet ja kutseõpet täiskasvanutele (tsükliõpe). Teeninduskool pakub kutseõpet põhikooli ja gümnaasiumi õpilastele, 2. taseme kutseõpet toimetuleku õppekava (TÕK) alusel põhihariduse omandanutele, 3. taseme kutseõpet, 4. taseme kutseõpet, 4. taseme kutsekeskharidusõpet ja 5. taseme kutseõpet väheõpetatavatel erialadel.

Erialad on jaotatud nelja valdkoda: autoerialad, ehitus- ja puidueriala, käsitööerialad, tootlustus- ja koduteeninduse erialad.

Õpetamine on ühtlasi suunatud põhihariduseta käitumisprobleemidega noortele kutseõppe pakkumiseks, paralleelselt põhihariduse õpingutega põhikoolides, samuti põhihariduseta õpilastele ja täiskasvanutele elukestvaks õppeks. Asutuse eesmärgiks on parandada Raplamaa ja ümbruskonna maakondade elanikkonna haridustaset ning anda juurde võimalusi tööoskuste arenguks.

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool on vabariigis üks suurema HEV (hariduslike erivajadustega) õpilaste arvuga koole - 103 õpilast, kellele on kohandatud järgmised erialad kokk, ehitusviimistlus, kodumajandus, automaaler. Eeltoodute hulgas TÕK (põihariduse toimetuleku õppekava alusel) õpib kodumajanduse ja puhastusteenindaja abilise erialadel kokku 22 õpilast. Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli juurde kuulub samuti õpilaskodu.

Tugevused ja kitsaskohad

Tugevused:

- Toimib koostöö erinevate valla asutuste vahel;
- õpilastel on võimalik valida endale sobiv õppesuund nii gümnaasiumi valikainete kui ka kutsehariduse õppesuuna näol;
- põhikoolides toimub karjääriõpe;
- kaugemal asuvates kutsekoolides on majutusvõimalused;
- HEV-lastele on tagatud võimalus jätkata põhikoolijärgset õpet ja siseneda tööturule.

Kitsaskohtadeks võib pidada:

- limiteeritud koostööd erinevate asutuste vahel, näiteks ülikoolide ja koolide vahel;
- puudub järjepidev nõustamisalane koostöö erinevate osapoolte vahel – omavalitsused, Rajaleidja keskus, Töötukassa jt;

- tugiteenuste osutamise süsteem vajab korrastamist – nt võiks esmatasandi tugiteenuste (eripedagoog, logopeed, psühholoog, sotsiaalpedagoog) keskused luua igas kohalikus omavalitsuses kõigi koolide vajadusi arvestades. Keskuste loomine tagaks igas piirkonnas teenuste kättesaadavuse ja ei jätaks kiiret reageerimist vajavaid juhtumeid lahenduseta ja looks tugiteenuste keskus võimaluse spetsialistidel fokuseerida täiskohaga oma erialale ja saada tuge enda meeskonnalt;
- kõrgharidusega noorte lahkumine suurematesse linnadesse;
- õpilaste teadlikkust edasi õppimise võimalustest ja karjääriplaneerimisest tuleb süstemaatiliselt edendada koostöös ettevõtete ja ülikoolidega;
- HEV õpilaste haridustee planeerimine ja vanemate nõustamine vajab rohkem tähelepanu. Hetkel ei ole Rapla valla HEV laste vanemad piisavalt informeeritud erinevate haridusasutuste võimaluste ja mõjude kohta. Teadlikkuse puudus võib tekitada kartust HEV õpilastele mõeldud asutuste ees.

3.2 Visioon

3.3 Meetmed visiooni saavutamiseks

3.4 Vajalikud ressursid

3.5 Mõõdikud

4. STRATEEGILINE VALDKOND: HUVIHARIDUS JA HUVITEGEVUS

Haridusstrateegia tähtsaks osaks pole vaid aineteadmised, vaid ka isiksuse võimestamine, mis toimub väljaspool kooli näiteks huviringides, huvikoolides ja noortekeskustes. Läbi erinevate tegevuste edendatakse loovust, innovatsiooni ja ettevõtlikkust. Sporti tehes kujuneb noorel välja meeskonnatunnetus läbi mille ta õpib oma võimeid hindama ja julgust proovile panema. Rapla vallas on huviharidus ja -tegevusest osa võtmine laialt levinud. Läbi aastate on võimalused laienenud ja osalejate arv tõusnud.

4.1 Seisund

Statistiline ülevaade (täiendav ülevaade lisadokumendis lk 11-27)

Huviharidus

Rapla valla huvihariduse võimalused on viimase kümne aastaga mitmekesisistunud ja osalejate arv kasvanud ([strateegia lisamaterjali tabel 16](#)). 2020 aasta seisuga tegutses vallas kokku 8 huvikooli- 4 munitsipaal ja 4 eraõiguslikku ja õppis kokku 670 õpilast. Munitsipaal- ja eraõiguslike asutuste tegevusalad täiendavad üksteist. Munitsipaalkoolid keskenduvad enam muusika ja käsitöö erialadele ja erakoolid spordi ja eelkoolihariduse erialadele. Valdkonnad mida ei ole esindatud on loodus, tehnika ja kunst. Kuid neid valdkondi on võimalik arendada huvitegevuse vormis.

Õpilaste arvult suurimad huvikoolid on Rapla Muusikakool, Rapla Huvikool ja Rapla Korvpallikool ([strateegia lisamaterjali joonis 5](#)). Huvikoolides käsitletakse kokku 39 erinevat õppekava, neljas erinevas valdkonnas ([strateegia lisamaterjali joonis 6 ja tabel 16](#)). Ülekaalukam valdkond on muusika (33), seejärel sport (4) millele järgneb käsitöö (1) ja üldkultuur ja rahvuskoolid (1). Kaheksas asutustes töötab kokku 46 õpetajat.

Huvitegevus

2020 aasta seisuga pakutakse Rapla Vallas kokku 199 erinevaid huvitegevuse vormi, 10 erinevas valdkonnas. Suurim huvitegevuse valdkond on sport (48 huviringi), millele järgneb muu (31), kunst ja käsitöö (23), koorilaul (21), rahvatants (20), loodus/teadus/tehnika (19), näitekunst (11), pillimäng (11), ansamblid (8) ja tants (7) ([strateegia lisamaterjali joonis 13](#)).

90% kogu Rapla valla huvitegevusest viiakse läbi KOV-i allasutustes. Nendest enim üldhariduskoolides ja lasteaedades. Koolides pakutakse kokku 93 erinevat huviringi. Enamus neist on lastele tasuta. Lasteaedades pakutakse kokku 29 erinevat huviringi (Naksitrallid – 6, Kelluke – 6, Päkapikk – 5, Alu-5, Hagudi – 2, Kaiu – 3, Sinilill - 2). Lasteaedade ringe finantseerivad üldjuhul vanemad. Ruumid on laste ringidele kasutada tasuta. Haridusasutuste huviringides töötab üle 93 juhendaja ja osalejaid on ca 1088. Koolides on 12,44 ringijuhil ametikohta.

Täiskasvanud

Täiskasvanutele pakutakse erinevates valla allasutustes üle 41 erineva huvitegevuse vormi. Rapla vald toetab täiskasvanute kultuuriharrastust lepingute alusel- kolme koorikollektiivi, ühte pillimängukollektiivi, ühte näiteringi, kunsti ja käsitöö puhul kolme ühendust, kes korraldavad maali-, kroki-, keraamika -ja portselanimaalikursuseid.

Täiskasvanute huvitegevust viivad läbi mitmed MTÜ-d. Rapla Rahvakool, mis pakub vabahariduskursuseid (koolitused, seminarid). Alu Rahvaõpistu, mis pakub täiskasvanutele kutse- ja ümberõpet ning teeb koostööd Töötukassaga ja Rapla Kaasaegse Kunsti Keskus, mis pakub erinevaid kunsti, käsitöö ja kirjanduse koolitusi ja õpitubasid.

Ülevaade kehtiva strateegia osas:

2013. aastal püstitati endises Rapla valla haridusstrateegias visioon: Rapla vallas on kultuuri- ja huviharidust toetav, laste individuaalsust arvestav, vaba aja veetmist ning isiksuse mitmekülgset arengut toetav ja väärtustav kaasaegne professionaalse juhendamisega õppekeskkond.

Täiskasvanuharidus on kaasaegne ning suunatud elukestvate õppele ja uuendustele, kasutades ära kohalikke traditsioone ja andeid.

Visiooni saavutamiseks püstitati eesmärk luua kultuuri, huvikoole ja stuudioid ühendav kultuuri- ja huvihariduskeskus, mis tagab ressursside efektiivsema kasutuse. Kuigi kultuuri- ja huvihariduskeskuse nimelist asutust ei ole loodud, on rekonstrueeritud Rapla Kultuurimaja hoone ja koondatud mitmed erinevad tegevused ühte asukohta. Rapla Kultuurimajas tegutsevad huviringid, huvikool, noortekeskus ja korraldatakse mitmeid kultuuriüritusi ja näitusi. Uusi õppekavu ei ole kultuuri- ja huvihariduskeskuse jaoks loodud.

Täiskasvanuharidusega seoses püstitati visiooni saavutamiseks eesmärk: kõigil Rapla valla täisealistel elanikel on võimalus elukestvas õppes osalemiseks. Rapla vald on tegelenud aktiivselt NEET noorte (mittetöötavad või haridust ega kutset mitteomandavad noored) kaardistamise ja nende nõustamisega, kuid see programm on väikese huvi ja tagasiside tõttu katkenud.

Läbi Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi sulgemise protsessi on kaardistatud lähikonna kutse- ja täiskasvanuhariduse võimalusi. Vabakutse haridust ei ole vallavalitsuse poolt eraldi kaardistatud, kuid seda infot on võimalik saada Töötukassa ja Rapla Vallavalitsuse kodulehtedelt. Täiskasvanuharidusealast teavitustööd on osaliselt tehtud erinevates kanalites (kuulutused, veebilehed, sotsiaalmeedia), siiski puudub teavitustöö süstemaatilisus. Elukestva õppe pakujatele ei ole eraldi loodud avalikku registrit ega inforuumi.

Viimane eesmärk, mis visiooni saavutamiseks püstitati oli sõidusoodustuse võimaluse laiendamine huvihariduses osalevatele Rapla valla lastele ja noortele (kuni 19. eluaastani) Rapla linna välisteks sõitudeks. Sõidusoodustusi ei ole arendatud. Pigem on toetatud huvihariduse pakujaid, et nad saaksid ise eri piirkondadesse laieneda (nt. Kohila Jalgpallikool).

Tugevused ja kitsaskohad

Rapla Valla huvihariduse- ja tegevuse korralduse tugevaks küljeks on:

- mitmekülgne ringide rahastamine, mis võimaldab iga valla piirkonna lastel ja noortel koolipäevajärgselt süsteemselt huvivaldkondadega tegeleda. Läbi rahastuse on piirkondades erinevate valdkondade pakkumine võimalik. Munitsipaalhuvikoolide ringitasu on vanematele üldjuhul jõukohane, majanduslikes raskustes olevatele perede puhul toetatakse laste osalemist. Paljud üldhariduskoolides pakutavad huviringid on tasuta.
- Huvihariduse omandamist ja huvitegevuses osalemist väärtustavad kõik osapooled – lapsed, noored, lastevanemad, õpetajad ja koolide pidaja. Huvihariduses ja huvitegevuses osaleja saab mitmekesise ringide valiku abil isiksuse arenguks ja karjääri kujundamiseks vajalikud oskused. Toimib koostöö erinevate asutuste ja ürituste korraldajate vahel.

Kitsaskohaks on:

- puuduv süstemaatiline ülevaade ja strateegiline arengusuund Rapla valla huvitegevuse ja huvihariduse arenguks.
- Korrastamist vajab valla huvihariduse ja -tegevuse finantseerimise süsteem, et toetust saaksid valdkonnad, mis ühtivad noorte arenguvajadustega. Rapla vallavalitsus plaanib 20/21 õa kasutusse võtta huviharidusregistri, mis annab võimaluse saada ülevaadet õpilaste osalusest ja läbi selle märgata kitsaskohti või arenguvajadusi.
- Üldhariduskoolid ja huvikoolid ei kasuta ära kõiki olemasolevaid võimalusi koostöök. Loodus-, tehnoloogia ja täppisteaduste (LTT) ja kunstivaldkonnast huvitunutel on vähe võimalusi oma oskusi arendada.
- Huvihariduse ja huvitegevuse finantseerimise mudelis ei ole arvesse võtnud HEV laste vajaduste parendamist. Erivajadustega ja sotsiaalselt vähekindlustatud õpilastel on keerukam ringide töös osaleda, sest praegune finantsmudel pole piisavalt paindlik.
- Üldhariduskoolide juures pakutavate ringide nimekiri sõltub tihti kooli võimalusest õpetaja leida, mitte laste huvidest. Õpetajate võimekus on alla jäämas kvaliteedi kasvavatele ootustele.

4.2 Visioon

4.3 Meetmed visiooni saavutamiseks

4.4 Vajalikud ressursid

4.5 Mõõdikud

5. STRATEEGILINE VALDKOND: KOOSTÖÖ JA HARIDUSE JUHTIMINE

5.1 Seisund

Rapla valla haridusvõrgustiku moodustavad 8 alusharidusasutust (lasteaiateenust osutatakse 12 erinevas teenuskohas), 7 üldhariduskooli (6 põhikooli, 1 Lasteaed-Põhikool ja 1 Lasteaed Algkool), 1 Täiskasvanute Gümnaasium, 1 Rapla Gümnaasium ja 1 Erikool. Õppekeskkonnad toetavad kvaliteetse ja tulevikku suunatud hariduse kättesaadavust; taristu arendamisel lähtutakse põhimõttest, et Rapla valla erinevates piirkondades oleks tagatud elukohalähedane alus- ja põhihariduse kättesaadavus. Füüsilise keskkonna loomisel järgitakse kliimamuutustega seotud nõuetest hoonetele. Eesmärgiks on luua hariduskeskused kuhu koonduvad alus-, põhi ja huvihariduse tegevused. Riiklikul tasandil kavandatud täiskasvanuõppe ümberkorralduste raames lõpetatakse 2021. aastal Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi tegevus ja täiskasvanuõppe korraldus viiakse üle Kehtna Kutsehariduskeskusesse. Rapla vald teeb koostööd maakonna teiste omavalitsustega, Haridus- ja Teadusministeeriumiga ja teadusasutustega ühtse ja tervikliku maakondliku haridusvõrgustiku kujundamisel.

5.1.1 Koostöö

Rapla maakonna arengustrateegias 2035+ on sõnastatud hariduse valdkonna eesmärk „luua maakonna haridusasutuste üks terviksüsteem, milles kõik koolid toimivad tihedas koostöövõrgustikus, eesmärgiga tagada kõigile õpilastele võimetekohane areng ja sujuv üleminek ühest haridusasutusest teise ja eelmiselt tasandilt järgmisele“.

Eesmärgi täitmise eest vastutavad Rapla maakonna omavalitsused, Raplamaa Omavalitsuste Liit, Haridus- ja teadusministeerium, eraõiguslikud haridusasutused.

Peamised põhjused, miks on vajalik hariduse valdkonna koostöö maakonnas, on:

- Riigi hariduspoliitika rakendamine on paljuski kohalike omavalitsuste kanda, sest valdavalt on nemad koolipidajaks, aga samas peavad tagama ka koolisüsteemi toimimise erinevate koolipidajate vahel. Kaasava hariduse ja sellega seotud õpilaste ja vanemate nõustamine toimub valdavalt koolide baasil ning see vajab märkimisväärselt tugistruktuuri, aga ka mõttemallide muutust. Uue kontseptsioonina, paratamatult võrgustuvus ühiskonnas, on tekkinud õmblusteta hariduse põhimõtte, mis peab tagama paindliku ja süsteemse õpilaste liikumise erinevate koolide ja haridussüsteemiga seotud asutuste vahel.

- Haldusreformi järel tekkis suurte valdade sees koolisüsteem, kus senise paari kuni mõne haridusasutuse asemel tekkis neid valdavalt kümme kuni kakskümmend. Samas säilis strateegilise koostöö vajadus üle valdade, kuna õpilaste (ja laiemalt elanike) mobiilsus on üha kasvav. Kohalike omavalitsuste arvu vähenemine maakonnas on kaasa toonud muutused koostöövõimekuses ja –valmiduses, kuna partnerite vähenemise tingimusi on see mõnevõrra lihtsustanud. Kohalikes omavalitsustes on kasvanud valdkonnaspetsialistide kaetavad profiilid, mis on loonud eelduse kompetentsi ning koos sellega koostöövõimekuse kasvuks.
- Maavalitsuste tegevuse lõpetamisega vähenes hariduse valdkonna koordineerimine maakonnas. Varasemalt olid maavalitsustel selles olulised rollid ja ametis vastavad spetsialistid, kes hoidsid haridus- ja koolijuhtide võrgustikke töös. Maakondlikule omavalitsusliidule ei eraldatud varasemalt maavalitsustega võrreldavas määras ressursse. Mitmed ülesanded (eelkõige järelevalve) tsentraliseeriti. Samas hariduse valdkonna koostöövajadus KOVide ja koolide vahel ei vähenenud. Maavalitsuste kompetentsi laialijagamisega, aga vähenes hariduse valdkonna strateegilise planeerimine maakonnas. Hariduse koostöö suunamine jäi omavalitsusliidu vedada, kuid märkimisäärselt väiksema inimeste (ja ka muu) ressursiga kui seda tegid varem maavalitsused.
- Kasvanud on erinevate toimijate mitmekesisus ja sellega seonduvalt võrgustike kujundamise ja juhtimise vajadus. Hariduse valdkond on killustunud erinevate organisatsioonide vahel ja valdavalt on nendevaheline sidusus madal. Samas on ootus õpilasekesksusele õmblusteta haridussüsteemile.
- Tekkinud on kohalike omavalitsuste kohustuslikus koostöös täidetavad ülesanded, mille konkreetne väljund on ühiselt kavandada ja rakendada maakonna tasakaalustatud arengut. Rapla maakonna arendusstrateegias on muuhulgas seatud sihiks: „Maakonna haridusasutuste koostöö tagab suuremad valikuvõimalused õppijatele ja parima ressursikasutuse koolidele“ ning tegevusteks: „Maakonna haridusasutuste koostöövõrgustik. Õpetajate ja tugispetsialistide motiveeritus. Täiskasvanute nõustamis- ja koolitussüsteem“, kohalikud omavalitsused peavad ühiselt nende sihtide saavutamiseks ja tegevuste elluviimiseks tegema pingutusi. Ilma süsteemse koostööta ei ole see võimalik.

Peamised koostöövajadused, mis eeldavad hariduse valdkonna teist tüüpi korraldust ja lahendusi koostööstruktuuri kaudu on järgmised:

- (1) hariduse territoriaalne juhtimine, senisest suurem sidusus ja sünergia koolide vahel;
- (2) aineõpetajate puuduse leevendamine ja piisava koormuse tagamine;
- (3) haridusvaldkonna personaliarendus;
- (4) haridusliku erivajadusega võimetekohane koolitamine ja tugiteenuste tagamine;
- (5) täiskasvanuhariduse korraldus.

5.1.2 Juhtimine

Keskenduda juhtide eestvedamisvõimekusele, millest otseselt sõltub ka asutuse organisatsioonikultuur (avatus uuendustele, väärtused ja hoiakud), meeskonnatöö ja töötajate rahulolu, samuti huvigruppide kaasamisele haridusasutuse töö planeerimisse ja korraldamisse. Oluline on juhtide administratiivne võimekus, et kasutada ära nii sisemised kui välised võimalused ressursside planeerimiseks, taotlemiseks ja kasutamiseks. Arvestades muutuvat laste arvu, siis tuleb haridusasutuse juhtidel pidevalt tegeleda asutuse mainekujundusega, et toetada lapsevanemate valikuid ja tagada asutusele piisav õpilaste arv asutuse kestlikuks arenguks.

Juhtimiskvaliteedi tagamine ning pädev ja motiveeritud personal?

Pädevad ja motiveeritud õpetajad on nüüdisaegse ja kaasava õpikeskkonna kujundajad. Väikesed klassid ja rühmad võimaldavad paindlikku, individuaalset ja toetavat lähenemist õppijale, mida õppijad hindavad kõrgelt ja on selgelt tunnetatud maakooli eelis. Samas tingib kvalifitseeritud personali puudus olukorras, kus õppekava täitmiseks antakse järele personali kvalifikatsiooninõuetes (aineõpetajad) või lepitakse personalipuudusega (tugispetsialistid, aineõpetajad). Lisaks esitavad väikesed rühmad, liitklassid ja -rühmad kõrgendatud nõudeid õpetaja õpetamispädevusele, mis peab arvestama erinevate vanusegruppidega, võimekuste ja erivajadustega. Oluliseks väljakutseks on õpetaja toimetulek erivajadustega õppijatega tavaklassis või rühmas.

EELDUS - Rapla vald osaleb Raplamaa haridusasutuste koostöömudelis.

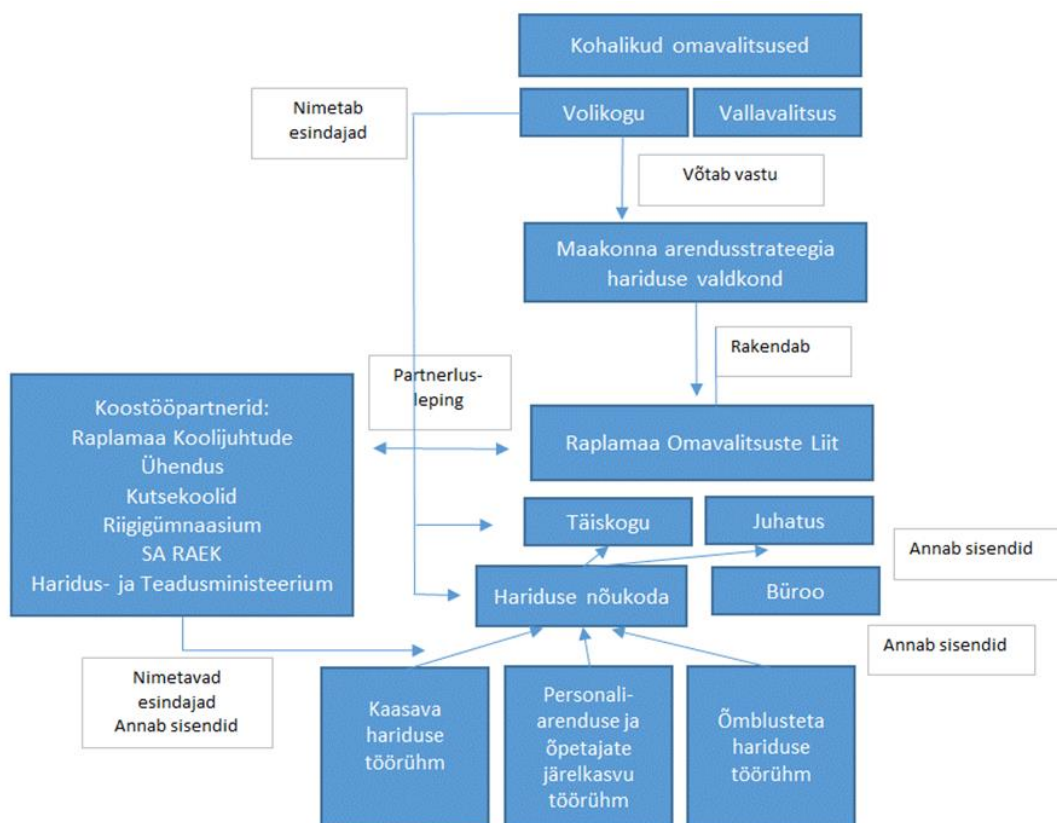
Eesmärgiks on hariduse valdkonnas koostöövõrgustiku kujundamine, mille siht on tagada Raplamaal haridustase, mis suudaks kõikidel õpilastel omandada võimetekohase hariduse ja õppida edasi tööturu vajadustele vastavas kutse- või kõrgkoolis. Eesmärgi realiseerimiseks peavad haridusasutused moodustama tervikliku süsteemi, mis tagaks strateegilise juhtimise ja partnerlussuhted sidustoimijatega (kutseharidus, tööturuasutused, kõrgkoolid, ettevõtlusühingud ja -piirkonnad) ning nii läbirääkimis- kui ka partnerluspotentsiaali ministeeriumitega. See võimaldab kujundada asutuste vahel tugeva koostöö ja kommunikatsiooni, mis tagab sarnase organisatsioonikultuuri ühiste eesmärkide saavutamisel ja piiratud ressursside optimaalse kasutamise, kuid samas ka kodulähedaste väikekoolide säilimise.

Koostöö kollegiaalne juhtimine. Tuleb luua paindlik ühistegevuse struktuur, mis aitaks kaasa hariduse erinevate poliitikasuundade paremale ja kooskõlastatud rakendamisele. Eesmärgiks on ühildada eri koolipidajate ja asutuste tugevused ja luua koostöös ühiseid võimekusi. Järgnev on visand koostöötegevuste struktuuri ja osapoolte omavahelistest suhetest ja rollidest.

Koostöö käivitamiseks on sobiv ühistegevuse struktuur Raplamaa Omavalitsuste Liit, mille baasil arendatakse välja hariduse koostöö süvendamiseks vajalikud võimekused. Selleks moodustatakse ROLi juurde Raplamaa Hariduse Nõukoda, mis kujundatakse alalise kollegiaalse struktuuriüksusena, mis ühest küljest esindab valdu poliitikarakenduste legitiimsete soovitude kujundamisel; ning teisalt teenindab ROLi, selle juhatust ja üldkoosolekut (täiskogu) vastavate otsuste kujundamisel ja nende rakendamise üle järelevalve toetamisel. Koostöö aluseks on kohalike omavalitsuste ja riigi arengukavad, strateegiad, tegevuskavad, tööplaanid.

Hariduse territoriaalne juhtimine, senisest suurem sidusus ja sünergia koolide vahel

Läbi korrastatud haridusvõrgu tagatakse õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele: haridus on kättesaadav, õppimine on toetatud ja õpivõimalused vastavad õppijate võimetele ja vajadustele. Hariduskorraldus panustab ühiskonna sidusesse. Haridusvõrgus toimub õpe õppijakeskselt, õpivõimalused on valikurohked ning liikumine haridustasemetete ja -liikide vahel on sujuv. Haridussüsteemi arendamine on tõenduspõhine, kaasatakse enam eri valdkondade teadlasi ja eksperte haridusprotsesside ja - poliitika kujundamisse.

Joonis: Rapla maakonna hariduse valdkonna koostööstruktuuri kavandi joonis

Vajalikud sammud seatava eesmärgi saavutamiseks:

Koostöö käivitamiseks on sobiv ühistegevuse struktuur **Raplamaa Omavalitsuste Liit**, mille baasil arendatakse välja hariduse koostöö süvendamiseks vajalikud võimekused. Keskse ühistegevuse struktuuriks oleks ROL **hariduse nõukoda**, mis kujundatakse alalise kollegiaalse struktuuriüksusena, mis ühest küljest esindab valdu poliitikarakenduste legitiimsete soovitude kujundamisel; ning teisalt teenindab ROLi, selle juhatus ja üldkoosolekut (täiskogu) vastavate otsuste kujundamisel ja nende rakendamise üle järelevalve toetamisel. Koostöö **aluseks** on kohalike omavalitsuste ja riigi arengukavad, strateegiad, tegevuskavad, tööplaanid.

Vajalikud ressursid

Nõukoja juurde moodustatakse 4 valdkondlikku **töörühma**, mis annab ekspertsisendi arendusotsuste ja -tegevuste ettevalmistamisel:

Strateegilise juhtimise töörühm, mille ülesanne on maakonna haridusasutuste ühtse terviksüsteemi koordineerimine, koolide, lasteaedade ja huviharidusasutuste vahelise koostöö tagamine; kõigile õpilastele võimetekohase arengu ja sujuva ülemineku tagamine ühest haridusasutusest teise.

Kaasava hariduse töörühm, mille ülesanne on hariduslike erivajadustega (HEV) laste õpetamise (sh eriti andekate laste toetamine) ja tugiteenuste tagamine. Õpetajate, koolijuhtide jt võtmeisikute vajalike kompetentside koordineeritud arendamine, osade kompetentside võimalik keskendamine koordineerivasse (või kompetentsi-) keskusesse või haridusasutustesse (sh. tugiteenuste ja nõustamiskompetentside tervikliku süsteemi arendamine).

Personaliarenduse ja õpetajate järelkasvu töörühm, mille ülesanne on hariduse juhtimise võimekuse kasv ja (aine)õpetajate puudusega seotud väljakutse lahendamisele suunatud tegevuste ja rakendusviiside väljatöötamine koolijuhtide arendamine ja nende motivatsiooni suurendamine; koolide tegevuse standardite (tavade) ühtlustamine, vastastikune õppimine parimatest kogemustest; koostöö sidusasutustega (nt. Töötukassa, RAEK); aineõpetajate ettevalmistamise toetamine koostöös ülikoolidega; asendusõpetajate süsteemi kasutuselevõtt ja arendamine, sh infotugi hariduse analüüsil ja planeerimisel; õpetajate ja koolijuhtide täiendõpe.

Õmblusteta hariduse töörühm, mille ülesanne on koolide koostöö ja õpilaste paindliku koolidevahelise liikumise instrumentide ja juurutamise viiside väljatöötamine õpilaste individuaalse hindamise (õpitee) süsteemi kujundamine, mis tagaks tõhusa nõustamise õpilaste mobiilsuse puhul; koolide koostöö muutmine regulaarseks ja plaanituks; õmblusteta hariduse järjepidev arendamine

5.2 Visioon

5.3 Meetmed visiooni saavutamiseks

5.4 Vajalikud ressursid

5.5 Mõõdikud

6. TEGEVUSKAVA